

Manuel Gònima: Lleida 1710–Girona 1792)

Oratori *Dolor y Amor*. Drama Sacro.

Elisenda Pujals	<i>tiple</i>
Aniol Botines	<i>alto</i>
David Hernández	<i>tenor</i>
Pau Bordas	<i>bajo</i>
Oscar Bonany	<i>alto (coro)</i>
Elisabet Bataller	violí
Meritxell Genís	violí
Borja Mascaró	violí
Alcaide Adriana	violí
Junyent Roger	violí
Ricart Renart	violí
Ivan Alcazo Ivan	oboè
Xavier Blanch,	oboè
Reche Pepe	trompa
Anna Andrés	trompa
Regincós Daniel	violoncel
Montero Vega	violone
Mazer Esteve	clavecí

Direcció: Elisabet Bataller

Transcripció de les partitures i numeració de l'obra: Oscar Bonany. Re-versificació, introducció i coordinació: Jaume Pinyol i Balasch. Les partitures d'aquesta obra es troben ara a la Biblioteca Nacional de Catalunya després que el músic gironí Joan Carreras Dagas (1828-1900) la vengués juntament amb moltes altres el 1892 a la Diputació de Barcelona.

Elisabet Bataller, violí primer i directora

Barcelonina, estudia violí al Conservatori de Barcelona i a l'SMUC. Crea l'Ensemble Méridien l'any 2007 a Barcelona i especialitzat en música barroca. S'ha especialitzat en violí barroc i com a tal ha participat en diferents formacions tant europees com sud-americanes, ha estat guardonada internacionalment i ha estat becada tant per institucions espanyoles com europees. Ha enregistrat diferents CD amb discogràfiques d'arreu d'Europa.

Elisenda Pujals i Picó, tiple.

Filla de Vila-seca i resident actualment a Holanda, es dedica principalment a la música contemporània i treballa com a docent a una universitat anglesa. En música barroca col·labora amb grups d'Holanda, Alemanya, Espanya, Itàlia i Israel. Compta amb un CD propi i els seus contractes actuals a diferents països tant europeus com asiàtics li deixen poc temps lliure.

Aniol Botines *alto*

Barceloní, estudia cant, oboè i història. Com a tenor solista s'ha especialitzat en la interpretació d'oratoris i ha actuat com a tal en multitud d'orquestrades peninsulars a les ordres de reconeguts directors, i ha gravat diversos CD dins la seva especialitat. Actualment, entre altres activitats, porta la gerència del cor Francesc Valls de la catedral de Barcelona.

David Hernández *tenor*

Nat a Barcelona, on estudia cant i violí que ho complementa a Ginebra. Ha participat com a solista a molts festivals d'Espanya, Suïssa, Àustria, França, etc. i ha treballat amb directors destacats a més a més de Barcelona, a París, a Zuric, Ginebra, Amsterdam, Vichy, Rheims i Lausana. Ha enregistrat per a diverses discogràfiques i compta amb un CD propi amb àries barroques.

Pau Bordas, *bajo*

Nat a Barcelona, on estudia cant, piano, música de cambra, i percussió, continuant més tard a Londres on obté diversos diplomes. Com a solista ha participat en la interpretació d'obres de Monteverdi, Purcell, Händel, Mozart, Rossini, Monteverdi, J.S.Bach, Haydn, Beethoven, Mendelssohn, Brahms, etc. i ha cantat amb moltes orquestres del país, d'Holanda i d'Itàlia.

Personatges:

-Personage I:	<i>tiple</i>
-Maria, la mare de Jesús	<i>alto</i>
-Jesús:	<i>tenor</i>
-Personage II:	<i>bajo</i>

Les capelles de música de les catedrals impulsades pel concili de Trento (1545-1563) fan de pont entre una jerarquia eclesiàstica molt encimbellada i un poble ignorant. Així el contingut de la litúrgia, intel·ligible per a la població en ser en llatí, arriba als fidels generant determinats estats d'ànim que faciliten la recepció del missatge evangèlic.

L'oratori és una creació de St. Felip Neri qui poc després de Trento reunia els vespres a Roma en esglésies petites – els oratoris- diversos fidels per tal de resar, escoltar prèdiques i cantar himnes pietosos. Ben aviat alguns músics van recollir la idea escampant-la des de 1640 per Roma d'on passarà a Nàpols i d'aquí a Barcelona. Aquesta nova forma de pregària, competidora de l'òpera contemporània, no utilitzava cap representació escènica, només veus i instruments. Com l'òpera tenia recitatius, àries, càntics, etc., tant en llatí com en italià. A Catalunya aquesta nova forma musical va prosperar durant la segon meitat del s. XVIII, arribant-se a compondre més de 400 obres, de les quals se'n conserven 384 llibrets.

A Girona qui introduí l'oratori fou Manuel Gònima, mestre de capella entre 1735-1774, nascut a Lleida el 1710 i mort a Girona el 1792. La seva incorporació a la catedral gironina provocà un greu conflicte entre els canonges i els beneficiats. Aquests darrers es queixaven que Gònima, sense ser clergue, pogués accedir al vestit de clergue i als honoraris dels beneficiats. El conflicte durà mesos, fins que Gònima s'ordenà de sacerdot, però al cap de vuit anys.

L'arxiu capitular gironí conserva 72 partitures seves, però cap dels seus 16 oratoris. D'ells la Biblioteca de Catalunya en conserva sis llibrets i una única partitura. És aquesta darrera partitura la que avui presentem.

En no conservar-se el llibret d'aquest oratori desconeixem la data i la ocasió per a la qual fou escrita, així com el lloc on va ser interpretada. La congregació dels Dolors, que va inaugurar el seu temple gironí el 1743, va ser-ne la seva comanditària tal i com consta al final de l'obra. El més probable fóra que anés destinada als exercicis espirituals que la congregació realitzava el divendres de Dolors que inclouen una part musical, en forma de narració bíblica. No sabem qui va ser l'autor del text Gònima segurament no.

L'acció de l'obra està situada al Calvari, amb Jesús clavat en creu que dialoga amb la seva mare i dos personatges anònims que d'acord amb altres oratoris de Gònima hem batejat com a Personage 1 i Personage 2, personatges que en abstractes facilitaven la identificació emocional dels congregants

amb un o altre. El que pretén l'obra és generar uns sentiments de commiseració –sense massa estridència musical- entre els oients davant el drama de la Mare que veu morir el seu fill clavat a la Creu. Aquesta empatia del congregant amb els dolors de Jesús i Maria i la creença que el seu propi patiment pot alleugerir els dolors del Crucificat és l'esquema mental de l'obra, difós entre els gironins pels servites, el tercer orde mendicant. El vocabulari utilitzat és el típic de l'època, amb poques metàfores noves. El text comporta referències naturalistes pròpies de l'època, amb el corresponent efecte musical: al núm. 14 apareix un terratrèmol, el núm. 21 té una petita escena pastoral, el núm. 23 fa referència a una tempesta. escrit en castellà, com era usual a l'època, tenia una versificació és molt lliure, amb estrofes de vers curt i d'altres de vers llarg, sense mètrica ni rima fixa.

L'estil musical de l'obra s'allunya de les complicacions barroques dels seus antecessors, com ara Gaz, i ja no té restes de contrapunt. L'harmonia és similar a la del seu contemporani Pergolesi. Utilitza alternativament veus solistes i el cor i també les barreja dins d'un mateix número. Que la veu de Maria sigui una veu masculina, era un costum a les esglésies de Roma als s. XVII i XVIII relacionat amb el costum de que les veus femenines no actuessin dins les esglésies.